

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
14/2924-14 665.20/SYKO

Dato:
Oslo, 14.10.2014

Høring - Ny, utvidet unntaksordning for fedrekvoten og mødrekvoten i foreldrepengeordningen

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til departementets brev av 30. juni 2014 angående ovennevnte, og oversender med dette sine innspill i saken.

Overordnet: Fedrekvoten viktig av flere grunner

LO vil understreke at fedrekvoten er et av de viktigste og mest effektive virkemidlene i den samlede familie- og likestillingspolitikken. Fedrekvoten har flere formål: Den bidrar til at det store flertallet av fedre tar en aktiv del av omsorgen for barna og til en bedre fordeling av omsorgsarbeidet i familien. Dette er bra for barna, for fedrene og for mødrene. I tillegg får det positive effekter for likestilling i arbeidslivet: Bedre likestilling i familien gir et mer likestilt arbeidsliv.

LO vil minne om at det var likelønnskommissjonen som foreslo en tredeling av foreldrepermisjonen. Da forslaget ble fremmet (i 2008), var fedrekvoten 6 uker. Bakgrunnen var statistikk som viste hvordan store lønnsforskjeller oppstår mellom kvinner og menn i småbarnsfasen. Ikke bare var det slik at kvinner som fikk barn falt etter, sammenlignet med kvinner uten barn. Det var også en klar sammenheng der menn statistisk sett tjente på å få barn, og mer for hvert av barna. Disse lønnsforskjellene som oppstår i småbarnsfasen, var en viktig kilde til likelønnsgapet. Formålet med en tredeling, er å forlenge fars tid hjemme med barnet. Også en kortere kvote har hatt positive effekter, men da kvoten var kortere var det et større rom for at hele eller store deler av fedrekvoten kunne kombineres med mors ferie, og at far dermed ikke tok hovedansvaret i en periode der mor var i arbeid/aktivitet.

I oppfølgingen av likelønnskommissjonen forslag, er både den totale permisjonstiden og fedrekvoten økt flere ganger, til en total lengde på 49 uker (100% lønn) og en fedrekvote som var på 14 uker før den sittende regjeringen reduserte den til 10 uker. Samtidig har forskning om likelønnsutviklingen (ISF-rapport 2013:007), vist at det har skjedd positive endringer i løpet av 2000- tallet. Særlig gjelder dette kvinner som får to barn, sammenlignet med kvinner

uten barn. LO viser til at forskerne peker på både økt foreldrepermisjon og fedrekvote, samt den kraftige barnehagesatsingen som viktige forklaringer.

Merknader til forslaget

En sentral begrunnelse for forslaget om unntaksordning er "økt valgfrihet" og at dagens stramme betingelser for unntak kan føre til at enkelte ikke får tatt ut sine tildelte uker. LO vil her understreke at dagens ordning, der den totale tiden fremdeles er 49 uker med 100% kompensasjon, er både raus og svært fleksibel. Permisjonen kan tas ut innenfor en ramme på tre år, og det er lagt til rette for at man kan kombinere arbeid og foreldrepenger. Dette er forhold som ytterligere taler for at unntak må begrenses til helt spesielle situasjoner. I dag er dette begrenset til alvorlig sykdom.

I høringen brukes de kjønnsnøytrale begrepene "kvoteeier" og "kvotemottaker", i gjennomgangen av kriteriene for unntak. Men som departementet selv også skriver, tar så å si alle mødre som har rett til det, ut foreldrepenger i mer enn ti uker. I alle tilfelle er de pålagt å ta ut 6 uker etter fødsel. Departementet antar derfor at andelen mødre som vil overføre deler av mødrekvoten til far, vil være svært lav. For praktiske formål handler dette om økt adgang for fedre til å overføre sin kvote til mor.

I høringsutkastet foreslås at foreldre som gjennomfører straff mv. eller varetektsfengsling og som ikke kan ha omsorg for barnet samtidig, også bør få anledning til å overføre kvoten sin til den andre forelderen. Med den store fleksibiliteten i ordningen, vil det i mange tilfeller likevel være fullt mulig å ta ut permisjon etter gjennomføring av slik straff. LO mener likevel søknad om overføring av permisjonstid i slike tilfeller bør være mulig, og vurderes enkeltvis på samme måte som dagens unntak ved alvorlig sykdom. Ut over dette, kan imidlertid LO ikke se at noen av de andre kriteriene tilsier behov for unntak. Vi vil her kort kommentere to av dem: Forslaget om at en arbeidsledig far kan overføre kvoten til mor ved tilbud om arbeid, undergraver bestemmelsene i likestillingsloven mot å diskriminere på grunn av foreldrepermisjon. Unntak knyttet til amming, undergraver retten til ammefri.

I tillegg til at departementet foreslår en rekke nye kriterier for unntak, foreslås det at unntak kan innvilges uten søknad, men baseres på en egenerklæring fra foreldre, der "kvoteeier" krysser av for unntakskriterium i et skjema, angir hvor mange dager som skal overføres til den andre forelderen og der begge signerer. Departementet lanserer videre to alternative modeller for etterfølgende kontroll og dokumentasjonskrav, der den ene er helt uten slik etterfølgende kontroll. Dersom departementet skulle trosse all motstand mot ordningen og Stortinget vedta en unntaksordning, vil det være oppsiktsvekkende å gå inn for en løsning totalt uten kontroll. Men LO vil understreke at heller ikke modell 1, med "etterfølgende stikkprøvekontroll og en viss grad av dokumentasjonskrav" (s 17), på noen måte gjør forslaget mer akseptabelt.

Avslutningsvis vil LO vise til departementets egne vurderinger av konsekvenser av forslaget: "En ny unntaksordning for kvoter vil gi flere familier mulighet til å overføre fedrekvote fra far til mor, enten hele kvoten eller deler av denne. Dette gjelder både de familier der far ikke har mulighet til å ta ut (hele) fedrekvoten, og de familier som velger å overføre fordi *det passer familien best slik.*" (vår utheving). Dette avsnittet synliggjør svært tydelig begrunnelsen for forslaget.

Konklusjon:

Fedrekvoten er et av de viktigste og mest effektive virkemidlene i familie- og likestillingspolitikken. En viktig begrunnelse for tredeling er hensynet til likelønn og at

likestilling i familien er viktig for likestilling i arbeidslivet. Foreldrepengeordningen er svært fleksibel. I praksis innebærer forslaget en økt adgang for fedre til å droppe pappapermisjon og belønner en tradisjonell foredling av barneomsorg i familiene, som også har negative konsekvenser for likestilling i arbeidslivet.

LO ber på denne bakgrunn regjeringen om å skrinlegge forslaget om en "tillitsbasert" unntaksordning med en rekke nye kriterier. Imidlertid ser vi at soning av lang fengselsstraff er et forhold som bør kunne gi rom for unntak. Dette må vurderes enkeltvis på samme måte som dagens unntak ved alvorlig sykdom.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Terje O. Olsson
(*sign.*)

Stein Reegård
(*sign.*)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.